



# ЗАМАНИ



Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ  
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА  
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

## Тюбешу

Казбек КОКОВ:

# Федерал магъаналы жолланы изи халгъа келтириу — ол республиканы экономикасыны ёсююдю, инсанланы къолайлыкъларын кётюрююдю

Пятигорскда КъМР-ни Башчысы Казбек Кокков эм КъЧР-ни Башчысы Темревланы Рашид «Кавказ» федерал автомобиль жолланы Управлениясыны таматасы Руслан Лечхаджиев бла тюбешгенди. Жолугууну баш темасы 2020 жылда регионлада жол ишлени бардырылуларыны эсеплерин чыгъаруу, келлик заманнга планла болгъандыла.

Къабарты-Малкъарда былтыр 43 километр федерал жолгъа ремонт этилгенди. Урвань-Къаштатау 25-километрлик участок («А-154» жолу 0-дан башлап 25 километрге дери), Экинчи Чегем-Налчыкге кирген жер кесекде 8 километр («Кавказ» «Р-217» 442-дан башлап 450 километрге дери) эм Бахсан шахар округда бла Баханёнок элде 10 километр («А-158» 31-ден башлап 41 километрге дери), 2021 жылда Исламей посёлкада 9-километрлик участкаккуну ремонту тындырыллыккъды («А-158» жолда 41-ден башлап 49 километрге дери).

2020 жылда «А-158» автомобиль жолу 35-чи километринде Бедик элде Бахсан черкени юсо бла тартылган кёпюрге ремонт этилгенди, «А-154» эм «А-158» 38-чи эм 72-чи километрде эки суу баргъан труба тынгылы жангырылгъандыла. Къоруулау баш къатла «Кавказ» трассаны 27-чи километринде жарашдырылгъандыла. «А-158» федерал автомобиль жолу узунуна юч элде жарыкъ берген ызла къуралгъандыла: Алтуд элде (4,1 километрге), Исламей элде (6,82 километрге) эм Быллын элде (2,74 километрге).

«Кавказ» «Р-217» автомобиль жолда битеулю узундукълары 37 километр болгъан юч участкада 2 ызлылары 4 ызлы этерча тири ишле бардырыладыла. Куба-Таба посёлкада (413-ден башлап 423 километрге дери), Басхандан озгъан тийреде (423-ден башлап 436 километрге дери), Эски Черек эл - Аргудан эл кесекде (468-ден башлап 482 километрге дери) тынгылы ремонт ишле



ётедиле. Аланы 2021 жылда тамам этер мурат барды. Участкалада капремонт белгиленген заман болжалдан алгъа тамамланады.

Андан сора да, «А-158» автомобиль жолу Элбрус тийреде солугъан жерлеге элтген 19 участкасында жерни суу жуумазча багъана къабыргъала бла кочлендириу бардырылады. Малкада путепроводну эм «Кавказ» «Р-217» 405-чи километринде Малка черекде кёпюрню тынгылы ремонтлары этилинеди.

2021 жылда «Кавказ» трассаны битеулю узундукълары 23 километр болгъан эки участкасыны тынгылы ремонтлары планнга салыннганды. Прогресс эл - Куба-Таба эл (405-ден башлап 413 километрге дери) эм Аргудан эл-Шимал Осетия-Алания чек (482-ден башлап 497 километрге дери) кесекле төрт полюс болурча кенгертилликдиле. Проектле проект документация хазырау кезиудеделе, деп билдиргенди «Кавказ» УПРДОР ФКУ-ну таматасы Руслан Лечхаджиев. «Кавказ» «Р-217» автомобиль жолда ишле тындырылгъандан сора аны Къабарты-Малкъарда битеу узунлугу төрт ызлы боллугъун белгилерчады.

Казбек Кокков «Кавказ» УПРДОР ФКУ-ну таматаларына эм ишчилерине тамамланган жумушла ючюн ыразылыктын билдирип, айырмагы ишчелеге КъМР-ни Сыйлы грамотасын эм Башчы-

ны Ыразылыкъларын бергенди. Тюбешуно ахырында ол былай айтханды: «Биогонлюкде бизде федерал жолланы айныгъанлары — ол экономиканы ёсююдю. Ол инфраструктураны айныуу, сёзсюз, республиканы жамауатыны жашаууну ырахатыгында да сезиледи.

Алай бек башы уа Къабарты-Малкъарда жашагъанланы эм къонакъланы къоркъуусулукъларыды. 2020 жылдан башлап жолну төрт ызлыгъа дери кенгертиу проектни эсеплери кёрюнюп башлагъандыла».

Республиканы оючусу турист объектеге элтген жолланы тапландырылгъанларын да белгилегенди. Республикакъа стратегиялы магъаналы болгъан федерал автомобиль жолланы ызларын мындан ары игилендирилиуери быйыл да тохтамазлыгына ышаннганын айтханды.

Кесини жанындан Руслан Лечхаджиев регионланы таматаларына субъектлени тийрелеринде федерал жолланы къурулушлары эм ремонтлары жаны бла къырал программаланы жашауда бардырыуда байламлыкъ тутханлары эм бирге ишленгенлери ючюн ыразылыктын билдиргенди.

**КъМР-ни Башчысыны бла  
Правительствоуну  
пресс-службасы.**

## Бегим

# Болумну тергеп, телефон бла хакъсыз сёлеширге эркинлик берилгенди

Связны операторларына жангы корона-вирус инфекцияны жайылуу бла байламлы соруулары берир ючюн бирикген 122 телефон номерге сёлешуно хакъсыз болурун жалчытырга бюурулганды. Аны осюнден бегимге РФ-ни Правительствоуну Председатели Михаил Мишустин къол салганды.

Сагылынган къыска телефон номер къаралда 2020 жылны ноябринде чыкгъанды. Россейини эм уллу операторлары ол кезиуде окуна анга ахча къоратмай сёлеширча этген эдиле. Бусагъатдагы бегим а инсанлада 122 номер бла сукталаны да хакъсыз хайырлануу турурга онгуну болуруна ышаннгылыккыны береди.

Бирикген номер коронавирусуна жайылуу бла байламлы соруулары регионланы коллечтеринде адамла поликлиникалага, терк болушлукъ тапдырган станциялага неда бирси службалагъа сёлешгенлерине кёре айырырга эмда бу жаны бла маршрутланы тап къуаррга себеплик этгенди. Жангы жыл башланганы бери уа Къабарты-Малкъарда видеосёлешуле 89 кере, телефон бла 429 сообщение, амбулаториялы багыуда турган саусузланы халларына аудиторконтроль да 1708 кере болгъандыла. Бу жумушун уа КъМКУ-ну медицина факультетини оналты ординатору тамайладыла. Ала ишлерин эки смненге бёлюнюп бардырадыла.

## Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла Н.Н. Чубенко-ну сауғалауу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы жол комплексин айнытугъа тири къытышханы эм кеп жылланы бет жарыккы уруннганы ючюн **Чубенко Наталья Николаевнаны** — «Федерал жол агентствону «Кавказ» федерал автомобиль жолланы управлениясы» федерал казна учрежденианы автомобиль жолланы айнытуу эм ремонт этуу бёлюмюно таматасын Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауғаларгъа.

**Къабарты-Малкъар  
Республиканы Башчысы К. КОКОВ**

Налчык шахар, 2021 жыл 19 январь, №5-УГ

«Къабарты-Малкъар Республиканы тийресинде бийик хазырлыккыны эм жангы коронавирусу эм жангы коронавирус жукъгъан ауруу (2019-nCoV) жайылмазча этиуде къошакъ амалланы кийириуно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2020 жылда 18 мартда чыгъарылган 19-УГ Указына тозетиуле кийириуно юсюнден

## Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. «Къабарты-Малкъар Республиканы тийресинде бийик хазырлыккыны эм жангы коронавирусу жукъгъан ауруу (2019-nCoV) жайылмазча этиуде къошакъ амалланы кийириуно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2020 жылда 18 мартда чыгъарылган 19-УГ Указына тозетиуле кийирирге, 7-чи пунктну былай магъанада абзац бла толтурурга:

«Россей Федерацияны Правительствоуну 2020 жылда 21 мартда 710-чу буйругуно 5-чи пунктну тийишлиликке жамауатны энчи къауумларына профилактика медицина къараула бардырыуу эм диспансеризацияны жангыдан башларча амалланы къуаррга, санитар-эпидемиология излемлени, аллай къараулары бардырыуу эм жангы корона-вирус жукъгъан аурууну (COVID-19) жайылууна къоркъуу сакъланган болумда диспансеризацияны ётдюоруча норматив вевула актланы эм методика эсгертиулени толтурулуларын жалчытып, гражданаула тийишли къараулары эм диспансеризацияны болумларыны эм бардырылуларыны заман болжалларыны юсюнден билдириуно жалчытырга.».

2. Бу Указ аны официал халда басмалагъан юнден башлап кючюне киреди.

**Къабарты-Малкъар  
Республиканы Башчысы К. КОКОВ**

Налчык шахар, 2021 жыл 22 январь, №7-УГ

## Солуу

# Туристлени саны кёбейеди

Минги тауда солууну 424 минг инсан сайлагъандыла. Жангы жылгкы каникулларын регионда 69 мингден аслам адам ётдюргенди. Туристлеге республиканы ариу жерлерине экскурсияла къуралгъандыла, асламысында Чирик кёллеге, Чегем чучхурагъа, Аушигерде, Гедукода бла Янтарныйде жылы суулагъа. Огъары Малкъарны тарых-архитектура комплекси. Кыйын жерлеге внедорожникледе барырга суйегенде да кеп болгъандыла, деп билдиреди Къабарты-Малкъарны Курортла эм туризм министерствосундан.

**КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия.**



2020 жылда Къабарты-Малкъаргъа солургъа, саулукулларын кючлерге 540 минг адам келгенди. 2019 жыл бла тенгешдиргенде, туристлени саны 10 процентге азайгъанды, ол пандемия бла байламлы болгъанды.

НИЕТЛЕ ЭМ ПЛАНЛА

# Сюзююню ёзек темасы – курортланы бла агропромышленность комплексни бийик даражага жетдириу

КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Шимал-Кавказ темир жолну таматасы **Сергей Задорин** бла ишти халда тубешгенди. Аны кезиуонде Къабарты-Малкъар Республикада курортланы эмда агропромышленность комплексни айнытыуу чеклеринде адамланы эмда жюклени ташыуу тапландырыуу амаллары сюзюлгендиле.

Ставрополь крайда, РСО-Аланияда, КЪМР-де жашагъанлары аслам халда тилеклери бла байламлы шахар тийреледеги электрчкала жангыдан жюриуп башларыкъдыла. 2021



жылны биринчи январындан бери электропоезде «Минеральные Воды-Беслан-Минеральные Воды» маршрутда Къабарты-Малкъарны тийрелгенде жер-жерли остановкала-

ральные Воды» маршрутда Къабарты-Малкъарны тийрелгенде жер-жерли остановкала-

ры бла жюриуп тебирегендиле. Сергей Задорин чертгенге кёре, ич туризми тирилендириу очюн, бирси жылда арт болжалга салынган темир жол коммуникациялары, ол санда Къабарты-Малкъарда да, айнытырыкъ проектлени жангыдан жашауда бардырып башларча этерге тийишлиди. Нек дегенде КЪМР Шимал Кавказы, башха болмай, ортасында орналгъанды эмда кёпле келрге излеген россияли курортладан бириди.

Казбек Валерьевич, СКЖД-ни башчысы бла келише, регионга пассажирлени эмда

жюклени ташыуу жаны бла логистикалы араны кыуаргъа боллукъ майдангача кыуаргъа чакыргъанды. Ол, Сергей Задоринге бери келгени очюн ыразылыгын билдирип, республиканы экономика кыолайлыгын эмда аны адамларыны жашауларыны качествосун игилендириуге бурулган проектлени бирге байламлыкка жарашдырыуу эмда аланы биригиулюкде жашауда бардырыуу толусунлай жалчытылырына ышанганлай айтханды.

**КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосю пресс-службасы.**

ПАРЛАМЕНТ

## Сенатор кюз арты сессияда этген ишлерини юсюнден айтханды

КЪМР-ни Парламентини президиуму кезиуло жыйылыуун видеоконференция амал бла спикер **Татьяна Егорова** бардыргъанды. Анда республиканы законла чыгарыуу органындан сенатор – РФ-ни Федерация Советинде Бюджет эм финанс рынокла жаны бла комитетини башчысыны орунбасары **Улбашланы Мухарбий** 2020 жылда кюз арты сессияда кыаллай жумушла толтургъаныны юсюнден отчет этгенди.

Сенатор КЪМР-ни социал-экономикасын айнытыуу жаны бла мадарлары, Федерация Советни Миллет финанс советде келечисича кыаллай жумушла тамамлагъаныны, башындагы палатада финанс рыноккланы айнытыуу жаны бла органында, бюджетле аралы халла жаны бла юч жанлы комиссияны кыуумунда ишини, РФ-ни Кырал Думасыны Финанс рынокла жаны бла комитети бла бирге бардырган жумушлары юслеринден да билдиргенди.

Былыр барыбызга да кыйын жыл болгъанды. Аны эсеплерин чыгъара, республиканы власть органдарыны битеу бёлюмлери да бирге келишип ишлегенлерин айтырга сюе: КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков, Парламент, Правительство, сенаторла, Россияни Кырал Думасында республикадан депутата да. Аны хайырындан пандемияны кезиуонде чыкъган битеу соруулары хайырлы толтургъа кыолдан келгенди. Ол санда РФ-ни Правительствосю, Саулык сакълау, Финанс министрстволары, башха федерал власть органла бла хайырлы байламлыкка кыуаралгъандыла, деп чертгенди Улбашланы Мухарбий.

Ол былыр эм маганалы ишлеринден бирине РФ-ни Конституциясын жангыртыууна санагъанды. Ала кючоне кыралда битеу халк да кыол кёторюп киргендиле. Тюзетиулен чеклеринде уа

федерал законла да хазырлангандыла.

Бюджетлени араларында халла жаны бла юч жанлы комиссияны ишине энчи эс бургъанды сенатор. Ол бу орган финанс соруулары тамамлагъанда регионланы сейрлерин кыоруулагъанын белгилегенди.

Быйылны бюджетини юсюнден законну проекти хазырланганды, юч

Былыр а COVID-19 жукъган аурууга кыажу ишге республикага кыошакъ халда 2,8 миллиард сом бёлюнгенди. Башха жумушлары арасында ахча ауругъанланы бакъган медиклени кёллендириуге, саусузлагъа кыошакъ жерле кыуаргъа, саулык сакълау учреждениаланы ишлерин жалчытыууга кыоратылгъанды.

Парламент бюджет кыабыл кёрюлген кезиуде РФ-ни Правительствосюна берген эсгертилуени толтуруу не халда болгъаны да контролдады. Сёз субъектлени бюджетлерин программа халда кыуаруу, элени айнытыууга ахчаны кёбейтиуу, «Туризм эм кыонакбайлык индустрия» миллет проектни жарашдырыуу эм алача башха жумушлары юслерин-



жаны комиссияда бир ненча магъаналы соруу сюзюлгенди. Ол санда бюджетлени фойдаларын бла кыоранчларын бирге келишдириуге дотацияла бёлюу жаны бла да. Бир-бир трансфертле кыысхартылгъанларына да кыарамай, ол былырны ёлчеминде сакъланганды. Алай бла республикага дотацияла 14 миллиард 23 миллион сом болгъандыла.

Бюджетни юсюнден законопроект биринчи эм экинчи окуллууда сюзюлорден алга регионлагъа берилген трансфертле барысы да тинтилгендиле. Быйыл республикага битеу да бирге 31,5 миллиард сом бериледи. Ол а былырдан 4,2 миллиард сомга кёпдо (15,5 процентте), деп чертгенди Улбашланы Мухарбий.

Федерация Советни бюджет ахчаны юлешуу жаны бла Комиссиясыны ишини юсюнден да айтханды сенатор. Ол коронавируска кыажу мадарлагъа кыоранчлары тергер, экономикага салынган зарарны азайтыр мурат бла кыуаралгъанды.

Сенатор федерал бюджетни кыуаруу юсюнден да айтханды. Республиканы бюджетине тошмей кыалган фойдаланы арха кыйтарыууга федерал казнадан 804,1 миллион сом берилгенди. Аны хайырындан а республиканы кырал борчун 720 миллион сомга азайтырга кыолдан келгенди.

КЪМР-ге багъалы банк кредитлени битеуе 1,9 миллиард сом бюджет кредит берилгенди. Аны хайырындан кырал борчун тёлелуге, былыр бла тенгешдиргенде, беш кереге кыысхартылгъандыла.

Алай 2021 жылда федерал бюджетни юсюнден законда регионлада жыйылмай кыалган фойдаланы бир кесегин арха кыйтарыуу жумушлагъа 100 миллиард сом салынганны жарыстады. Аны себегли мени башламчылыгым бла РФ-ни финансла министри Антон Силуанов бла быйыл дотацияланы кёбейтиуу мадарлары сюзюлгендиле. Бу соруу Федерация Советни контролюндады, деп билдиргенди докладчы.

ден барады.

Законла чыгарыуу ишни чеклеринде уа былыр бюджетни сессияда юч законну проекти хазырланганды. Алагъа РФ-ни Президенти кёл салгъанды эм кючлерин киргендиле. Ол санда «Миллет тёлелу системаны юсюнден» федерал законну 7-чи статьясына тюзетиуле да ишле башлагъандыла. Закон инсанлагъа транспорт, шолчулагъа эм студентлеге аш-суугъа тёлелу, кыошакъ билим берууде хайырларыгъан карталагъа ахчаны салырга эркинлик бергенди.

Духарбий депутатлагъа республиканы сейрлерин кыоруула ишсе себеплик этгенлери очюн ыразылыгын айтханды.

Татьяна Егорова кыуаралган байламлыкка иги багъа бергенди эмда мындан ары да Къабарты-Малкъарны айныуун жалчытыуу соруулада хайырлы ишле толтурулууларына ышанган чертгенди.

**КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.**

Оператив штаб

## Вакцинация оналты жерде бардырылады

КЪМР-де COVID-19 жукъганланы саны 18 мингге жете келеди. Коронавирусну профилактикасы эм аны жайылыуна кыажу регион Оператив штабдан белгили этгенлерича, пандемияны аллындан бери вирусдан ауругъанланы саны 17973 пациентге жетгенди. Ол санда тюнене ол 93 инсанга жукъгъанды.

Тийишли багыудан сора 16,7 мингге жуукъ адам сау болгъандыла (ол санда тюнене – 135 пациент). Бюгонлюкде медицина болушлукъ берилгенлени саны мингден азайгъанды – 918 адам. Жарсыууга, бу кыйын аурууну кётормалай ауушханланы саны юч жюзден озгъанды – 308. Тюнене вирусдан юч адам ёлгенди.

Коронавирус КЪМР-де жайылып башлагъандан бери 399,4 мингден аслам тест бардырылгъанды (бир кюннге – 1743 тинтиу). Госпитальда 1286 пациент бардыла, аланы арасында тест коронавирус ауруу жукъгъанын ачыкламагъанла да. Реанимация бёлюмде 91 саусуз турадыла.

Оператив штабдан белгили этгенлерича, вирус бютонда 65 жылдан таматалагъа, ауруулары юслеринден кетмегенлеге кыоркчуулду. «Аны себегли профилактика мадарла бютонда магъаналыдыла. Адамла кёл жыйылган жерледе, транспортта медицина маскала жюриютюрге, бир бирден бек аздан метр кенгликде турургъа, кыолланы сапын бла терк-терк жууругъа тийишлиди. Онг болгъанына кёре адам бла да саламлашмазга, кыучаклашмазга кюрегизигиз», деп эсгертендиле Оператив штабдан.

Республикада COVID-19 жукъгъанланы багъарга 8 саулык сакълау учреждениада 9 госпиталь ачылгъанды. Алада 1,8 минг жер барды.

Къабарты-Малкъарда коронавируска кыажу Спутник-V (Гам-Ковид-Вак) дарман 16 энчи жерде салдырылады. Саулык сакълау министрстводан белгили этгенлерича, ала федерал излемлеге, санитар-эпидемиология жорукълагъа тийишлиликде битеу керекле бла жалчытылыныпдыла. Бюгонлюкде вакцинациядан 1,4 минг адам ётгенди, аланы жартысы укулун экинчи кесегин салдыргъандыла.

Вакцинацияга уа поликлиникаланы регистратуларында, Саулык сакълау министрствону «кызыуу байламлыккыны» телефонуна сёлешип жазылырга боллукъду. Аны бла бирге бу ишни Госуслуги порталда тамамларга онг барды.

Россияде COVID-19 вирус бир кюннге жукъгъанланы саны 21,5 минг болгъанды. Пандемияны аллындан бери 3,67 миллион адам ауругъандыла. Бюгонлюкде андан 3,08 миллион адам сау болгъандыла. Аурууну кётормалай, 68,4 минг адам ауушханды, ол санда тюнене – 580 саусуз.

Джонс Хопкинс атлы университет белгили этген тарихлеге кёре уа битеу дуняда бу ауруу 97,6 миллион адамга жукъгъанды. COVID-19-дан ёлгенлени саны эки миллиондан озгъанды – 2,09 миллион адам.

**ТИКАЛАНЫ Фатима** хазырлагъанды.

ЭСЕПЛЕ

## Ёртенлени тыйыуну мадарларын кючлендирирге алланып

РФ-ни Эл мюлк министерствосунда агропромышленность сферада от тышоу жаны бла кьоркьуусузлукьну юсюнден ушакь бардыргьандыла. Аны бёлюмню таматасыны биринчи орунбасары Джамбулат Хатуов ётдюргенди, деп билдиргендике ведомстводан. Анга регионланы Эл мюлк управленияларыны, МЧС-ни, Россельхознадзору эм Россельхозараны келечилери да кьатышхандыла. Ол санда КьМР-ни Эл мюлк министри Хасан Сижазев да.

Жыйылыуда айтылгьаныча, былтыр этилген мадарланы хайырландырмай тургьан объектлеринде бек сагьайтырча от тышген шартла болмагьандыла. Регионладан келген билдирюлеге кёре, гитче ёртенле мюлккеге хазна хата салмагьандыла. «Аллай шартла окьуна болмаз ючюн, хайырландырмай тургьан жерлени жангыдан кьолгьа алыргьа керекди», - дегенди Джамбулат Хатуов.

Белгилеп айтханда, былтыр саулай кьыралда эл мюлк ишлеге хайырландырмай бир миллион гектар кьайтарылгьанды. Быйыл да ол кёрюмдю андан аз болмазлыкьгьа ушайды. Регионлада дагьыда сабанлада кьургьакь хансланы кюйдюрюуге чек



салыргьа, аланы тегереклеринде от жайылмазча жерни сюрюп тыйгыч ызла кьураугьа асламыракь эс бурургьа кереклисин белгилегенди министри биринчи орунбасары.

Кенгешде бу сферада норматив-праволу базаны игилендириуню юсюнден да сагьынгьандыла. Былтыр от тышоуге кьажуу жангы жорукьла кийирилгендике. Ол документте эл мюлк объектеде ишни кьалай кьураугьа тийишлисин эмда башха затланы юсюнден тынгьылы айтылады. Излемлеге эс бурмагьанла уа кьырал болушлукьдан алалмазгьа боллукьдула. Министерство

шёндо ол жаны бла кьаллай тыйгычла салыргьа боллугьун тохташдыра турады.

Жыйылыуну ахырында регионлагьа биринчи мартха дери от тышоу жаны бла кьоркьуусузлукьну жалчытхан «Жол картаны» жарашдырыргьа буйрукь берилгенди. Дагьыда министерствода Россельхознадзор, Росприроднадзор эм Росреестр муниципал эмда кьырал жер контроль бла надзорну кючлендирилерины ышанганларын билдиргенди Джамбулат Хатуов.

УЛБАШЛАНЫ Мурат  
хазырлагьанды.

КЪАРАУ

## Микрорайонда мектеп, стадион, сквер салыргьа муратлыдыла

Битеуроссей Халкь фронтну (ОНФ) КьМР-де бёлюмюню келечилери Нальчикде огьары жанында тинтип, шахарны администрациясын Байсолтан улу, Тарчоков эмда Ватутин атлы орамла бла чекленген тийреде кёл фатарлы юйлени кьурулушун тыяргьа эмда алайлада сквер кьураугьа чакьыргьанды-

режденила бек кёл болгьанлараны тарыгыула эшитгендике. Арбазланы ичи бла машинала ары - бери жюрюп тургьанлары да кёлпени жарьытады. Алай эсе уа, адамла тышына чыгьып солурча, сабийле ойнарча, спорт бла кюреширча жерле кьуралмагьанларына тарыкьганлары сейир туююлдо.

ачылгьанлай турадыла. Жаяу жюрюгенлеге ала бары да кьоркьуулдула.

Дагьыда «Гидрометри» тегерегинде бир километрик тийресинде санитария буюзукьлукьла ачыкьлангьандыла. Аны барын да эсге алып, организацияны атындан шахарны мэриясына ол микрорайонда кьурулуш ишлени тыяргьа, сквер эмда спорт объекте ишлерге чакьыргьан пьсьмо жиберилгенди», - дегенди ол.

Администрациядан а жууап келгенди. Анда айтылгьаныча, озгьан айда сагьынылгьан тийрени планировкасыны проектине кийириллик тюрлениуле жамауат суюуге чыгьарылгьандыла. Ызы бла комиссия, анда жашагьанланы айтханларын да эсге алып, документни кьабыл этгенди. Анда школ стадион эмда сквер да боллукьду.

Кёл фатарлы юйле бир бирге бек жууукь ишлене баргьанларыны юсюнден айтханда уа, микрорайонну планировкасыны проект шахар кьурулуш эм башха тийишли жорукьлагьа келишеди, дегендике мэрияда. Аны себепли ол тийрени планировкасын тюрлендирир кереклиси жокьду.

ОМАРЛАНЫ Мурат  
хазырлагьанды.



ла. Ала бу оноуну бешинчи микрорайонда жашагьанла ол тийреде чыгьып солурча жер болмагьаныны юсюнден сёлешип тургьанлары ючюн этгенлерин белгилегендике.

ОНФ-ни алчылары жерине барып, шахарчыла бла ушакь этгенде, ол тийреде жангы юйле бла билим беруу уч-

Жамауатны келечиси **Александр Ордашев** айтханга кёре, ол микрорайонда башха тюрлю кемчиликке да табылгьандыла. «Сёз ючюн, 29-чу номерли гимназияны кьатында уллу котлованны тегереги бегитилмегенди. Арлакьда инженер коммуникацияланы кьуюларыны башлары да

Оноулашыу



## Кьырал программаланы болжалдан алгьа тамамларча

Кёл болмай КьМР-ни Кьурулуш эмда жашуу журткоммунал мюлк министерствосунда «Шахар болумну игилендириу» эм «Жашуу этерше жарамагьан юйлени санын азайтыу» кьырал программаланы жашауда бардырыу суюулгенди. Анга районланы, шахар округланы келечилери эм башхала да кьатышхандыла.

Быйыл планда белгиленгендике, «Шахар болумну игилендириу» программагьа 40 муниципалитет кьатышырыкьды. Анга кёре жамауат аслам хайырланган 31 объект эм 89 арбаз айбатландырыллыкьды.

«Жашуу этерге жарамагьан юйлени санын азайтыу» программаны чеклеринде уа Нальчик шахар округда бла Заречное элде жашагьанла жангы жашуу журтла бла жалчытылынырыкьдыла. Саулай алып айтханда, аланы 1576,4 квадрат метр чакьлы бир тозурагьан юйледен кёчюрюрге тошерикди.

Кенгешни ахырында тийишли инстанциялагьа сагьынылгьан программаланы болжалдан алгьа тамамларча мадарла излерге кереклиси эсгертилгенди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Кьайгырыу

## Жыл кьууанчлы башлангьанды

РФ-ни МЧС-ни КьМР-де Баш управлениясындан билдиргенлерине кёре, ведомствода кьуулукь этген бешеуленге жыл ахшы башлангьанды. Алагьа жашуу журт сатып алыргьа 22 миллион сомдан артыкь ача бёлюнгенди.

Аладан ючеулен пенсиячыладыла. Аладан сора да, бир аскерчи бла регион бёлюмден ючеулен а службеный фатарла бла жалчытылынгандыла. Ишчилеге жашуу журтла тапдырыу бюгонлюкьде министерствону баш борчларындан бириди.



Шёндо жашуу журт алыргьа неда ишлерге бёлюнюрюк ахчаны ведомствода 144 адам сакьлайдыла.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Айбатандырыу



## Бусагьатдагьы технологиялагьа кёре

Кьабарты-Малкьарны Правительствоосуну бегимине кёре былтыр декабрьде «Дейское -Тёбен Курп» жолну Шимал Осетия Республиканы чегине дери 5,85 километр тенгли бирине тынгьылы ремонт этилди ишле башлангьандыла. Энди жолну мурдору кючленирикди, жауун суу саркьырча быргьыла, арыкьла салыны-

рыкьдыла эм ахырында жангы технологиялагьа келишген асфальт жайыллыкьды.

Бюгонлюкьде жолчула сагьынылгьан учасходка тереклени чырмагьан бутакьларын кесип кетере турадыла эм башха затладан да тазалайдыла. Планнга кёре ишле быйылны ахырына бошалыргьа керекдиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

## Жамауат палата

Бирезиуле бла байламлыкъланы  
кензертирге келишгенди

Жамауат палатаны быйыл биринчи жыйылыуунда аны 2021 жылда ишини планы бегитилгенди. Жыйылыуу махкемени башчысы Хазратали Бердов бардырганды, анга районлада бла шахарлада советлени таматалары да кытышхандыла.

Баш магъана Россейни айырычу комиссиялагъа кырауучулары салыргъа эркинди. Бу иш муниципалитетледе жамауат палатала да бирге бардырылады, аны



юсюнден келишимле былтыр тауусулгандыла.

Палатаны аппаратыны башчысы Анна Дьяченко айтханга кёре, жамауат кырауучула асламысында ветеран организацияланы келечилери болуучудула, ала социал жашаууга тири кытышхандыла. Алай бусагъатда коронавирус инфекцияны хатасындан жыл сан жаны бла чекле салынгандыла. Ол себепден абдан адамланы сауукъларын сакълары ючюн кырауучулары штабын жангыртыргъа керекди, дегенди ол.

2021 жылда Жамауат палатаны бешинчи чакырылыууна да айырыула боллукъдула. Хазратали Александрович белгилегенича, учрежденини жангы кырауууна жамауат

ишге хазыр, тири адамла кырауучулар керекиди. Бу жумушхара район эм шахар советлени келечилерини да кытышдыргъа тийишлиди.

Ол арабызда байламлыкъланы кючлерге, граждандарла адамланы эркинликлерини эм сейирлерини сакълары, аны фидаларын ёсдорюрге себеплик этеркиди, деп кытышханды ол.

Ахырында жыйылыууга кытышханды республиканы жамауат ишчилери бла байламлыкъланы кючлерге келишгенди. Нек дегенде халкыны бла кыралны сейирлери жер-жерли даражада белгиленди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

## Окытуу

Къоркыуусулукъну  
жорукъларын сакълары

Бу кюнде РФ-ни жарыкъландыруу министри Сергей Кравцов 2021 жылда ОГЭ-ни бла ЕГЭ-ни бардыруу эмда кырауу жаны бла жангы тюрлениуени, жорукъланы эмда аланы болжалларыны юслеринден билдиргенди. Онсегизинчи январьдан башлап, кыралны битеу регионларында да удаленка форматда окытуу тохтаганды эмда ол биз эндиге дери юйренген терели халда бардырылып тебирегенди. Сагъынылган ведомствода дистанциялы билим беруу жаланда аны мурдорлу тюрлюсюне кышакъ хал даражада келишгенини юсюнден чертгенлей тургандыла. Болсада пандемияны кезиуунде жаланда аллай амалны хайырлануу тюзге саналганды.

Алай эсе да, мектеплени барысында да санитар излемле кыты суралыргъа тийишлиди. Мекамга кире туруп, сабийлени кызыулукъларына кыраууга, окыу кабинетлени, бирси жерлени да дезинфекция этгенлей, школчула переманаланы кезиулеринде неда кийимлени кюйгъан бёлюмледе да бирге кёп жыйылмазча сагъайганлай тургуга керек боллукъду. Окыуучулары арасында бири окыуна ауруса, ол жюриген класс карантинге кетеркиди. Устазла маскала киеркиди. Сабийлеге уа ол жумуш кеслерини ырызлыкъларына кёрекиди.

Бу жыл сынаулары бардыруу бла кыралны боллукъларыны юсюнден алгъадан бери да башха-башха оюмла айтылганлай тургандыла. Бу кюнде белгли болганга кёре уа тогузунчу класслада окыуучула кеслери сайлауу предметден экзаменни орунуна андан контроль ишни жазарыкълары, ОГЭ-ге уа жаланда орус тилден бла математикадан бардырылыкълары.

Быйыл школаны тауусурукъла уа бийик окыу юйлеге кирликлерине огыесе кирмезликлерине кёре берликдиле сынаулары. ЕГЭ-лени орунларына орус тилден бла математикадан кыралны выпусклу экзаменле (ГВЭ) боллукъдула. ГВЭ-ге уа сабийле юйренген контроль ишлеча бардырылыкълары, аны себепли окыуучулагъа ол алай кытыын кёрунмезге керекди.

Аттестатны алыр ючюн орус тилден эмда сайлаган вузун кире ючюн берилерге тийишли сынауладан ётсе болады. Озгъан жылда, быйыл да математиканы мурдорлу (базовый) тюрлюсюнден ЕГЭ кетериледи. Аны орунуна бийик окыу юйлеге барлыкълары выпускникле профильли предметни кеслерини сайлаулары, башха айтханда уа, вузга киргенде ол неда бу факультетни излемлерине келиширини (предметни) берликдиле.

Сёз ючюн, абитуриент кёлуна мектепни бошаган аттестатны алыр ючюн орус тилден сынауу «ючге» берсе да жарайды. Ол вузга барлыкълары туюл эсе, математиканы да бермейди. Алай а бийик окыу юйге киреги сюрек эсе уа, анга бу сагъынылган предметни (математиканы) профильли тюрлюсюнден экзаменге (ГВЭ) барырга туюриди.

Быйыл да билгенликден, школаны тауусханла сынаулары бериге эркинлик алыр ючюн орус тилден эсеп келденжазма жазылады. Ол а, тереге тийишлиликде, саулай да кыралда декабрьни аллында бардырылуучуду. Болсада озгъан жылда коронавирус бла байламлы болумлада аны болжалы артаракълары - бешинчи апрельге - созулганды. Тогузунчу классла да изложенига ол кюн барлыкълары.

Айхад, сынаула барысы да санитар излемле бла байламлы жууаплыкълары бардырылыкълары. Болжалы уа сабийле документтерин вузлагъа кеч кылай бералырча кезиуге белгилениркиди.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

## 25 ЯНВАРЬ – СТУДЕНТЛЕНИ КЮНЮ

Огъурлу жумушла тындыра, башхалагъа  
болуша, зауукълукъ, насып табады

Бюгюнлюкде окыу юйлерибизде билим алган, тюрлю-тюрлю усталыкълары тышоннген жашларыбыз бла кызыларыбыз – ала жамауатны тамблагы айныууна себепчилик этерик тёлюдюле. Хар бири жюриги сайлагъан жол бла бара, анда жетишимли болурга, аны бла бирге уа ол неда бу сфераны башха-башха ызларына кеслерини юлюшлерин кышарга итинедиле.

Биринчи классха жюриуп башлагъанында окыуна Азаматланы Фарида, сабийлени асламысыча, кесини устазы Надежда Алексеевна Уксуовагъа ушарга суююп, аны аз кере эниклемегенди. Болсада артада жашланы бла кызыланы кёбюсю бирси жолланы сайлагъанлыкълары, ол гитчелигинден да аны акылынын бийлеген усталыкълары окыугъа излегенди.

Алай бла Нальчикни тогузунчу номерли школун жетишимли тауусуп, КъМКЪУ-ну педагогика, психология эмда физкультура-спорт билим беруу институтуна башланган класслада окытуу ызына киргенди. Бюгюнлюкде мында ючюнчю курсдады. Вузну жамауат ишине тири кытышханы эмда анда ахшы белгиле алгъаны ючюн а анга айырмалы бийик стипендия бериледи.

Бютюнда бег а Фариданы жандауурлукъ жумушлагъа кытышханын, кытындагылагъа билекилик этерге не заманда да кытайгыргъанын белгилерге тийишлиди. Ол биринчи курсда окыуна университетни волонтер арасына кире, кёлге болушлугъун тийдиргенди. Бюгюнлюкде Азаматланы кызылары сагъынылган араны башчысыны орунбасарыды.

Быйыл да билгенликден, пандемия бла байламлы болумлада волонтерла уллу ишни бардыргандыла. Ол да аладан бириди. Кеслеринлей турганлагъа, кёп сабийли юйорлеге, кытыын жашау болумлагъа тышгенлеге ашазык-продуктла, дарманла келтирирге болушлу турганды. Бу ызда тюрлю-тюрлю проектлеге кытыша, жетишимли да болады.



2019 жылда Пятигорскда СКФО-ну Студент клубларыны форумуна да Къабарты-Малкъарны атындан баргъанды. Анда бийик окыу юйледе билим алган жаш тёлую проблемаларыны эмда аланы кетериуно мадарларыны юсюнден кесини оюму бла сёлешгенди. Эм тири волонтерланы санында саугъаланган да этгенди.

Быйылгы жангы жыл байрамла уа аны эсинде кёлге дери сакъланырыгъын айтады ушакъ нёгерим. Ала бу жол сабий юйде, интернетда турган эмда кылайсыз юйорледен юч минг жашчыкълары бла кызыкълары саугъала этгенди. Бу жумуш уа устазла, врачла, депутатла бла да биригип кырагандыла.

Кеси уа аны юсюнден: «Ахшы умутланы назы тереге» акцияны бир заманда да унутурукъ болмам. Кычан да кюлумдан келгенича биреуге болушлукъ этерге сюйгенме. Шёндю ол муратыма да жетгенме. Бу жумуш бла кюреше, кесим да насыплы болама. Билемсиз, студент жашау ол жаланда дерсеге жюриу туюлду. Биз билим да ала, аны бла бирге уа жашауу тюрлю-

тюрлю болумларына кыбыргъабызны жарашдыргъа юйренебиз», дегенди.

«Быйыл да биргебиз!» атлы проектте салган кытыынны да чертичады бюгонню жигитими. Нек дегенде сагъынылган проект республикабызда биринчи болуп ачылган инклюзия ызыды. Башха айтханда уа, ала сауукълары бла байламлы чекленген онлары болган балачыкълары болушлукъ этедиле, жандауурлакъ акцияла, концертле кырап, алагъа кытайырадыла.

Баш заманы кёл кыалмаса да, алай чакълада уа ол китап окыуду. Гитчеликден да бу жумушха юйретген атасы Алий бла анысы Еленагъа аны ючюн ырызды. Мураты уа – юйде уллу библиотека кырауугады. Китаплада ёмюрлени теренинден келген оюмла, тарых, культура, саулай да тин байлыкълары сакъланганын айта, къадар буюруп, сабийле бла ишлесе да, аланы бу ахшы кытыкълары тышондюрюр амалланы излеригин да чертеди. Кеси уа кыара сезюне бегирек жаратады. Михаил Булгаковну чыгармаларын кыайтарып окыугъа угъай демейди.

Педагог усталыкълары гитчелигинден да жаратхан, сабийлени сюйген, окыуда, жамауат ишде да билимликлин, тириликлин да ачыкъланган кызы келер заманда эм ахшы усталарыбыздан бири болуруна биз да ышанабыз. Нек дегенде ёсюп келген тёлую жаланда харф таныргъа угъай, ахшыны-аманны айыра билерге, жашауу кёл тюрлю болумунда кесин кылай жюриюрге юйретирча аны хар ышаны да барды.

Бу жаны бла окыулугъун белгилеп, аны КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлую ишлери бла министрствосунда Сыйлы грамота бла да саугъалагандыла. Ол, университетде дерслерине жюриюгенден, волонтер арада жумушун бардыргандан сора да, сабийлеге орус тилден бла литературадан дерсле береди. Аланы бу предметден экзаменлеге да хазырлайды.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.





ОЮМ

# Хар кюнню кереклисими ди огъесе онглулукъну кёргюзтюмюдю?

Алгъаракълада Apple компания iPhone 12 телефонну сатыугъа чыгарганды. Эрттеден кьуралган тёрелеге кёре халкыны асламысына жангы юлгюлени кьазуатдан сатып алыу тюз да хауача керек болуп кьалгъаны кишиге да жашырын болмагъан сунма. Алай бирле алааны кыйналмай кьолгъа эте эселе, бирсиле ахыр сомларын тэлеп, бирде уа кредитлеге кирип аладыла.

Статистикагъа кёре, 2020 жылда айфон сатыла жаны бла кесими битёу алгъыннгы рекордланы озганды. Алып айтханда, хар жангы чыкыган юлгю алгъынгысындан иги да кёбюрек изленгенди не заманда да.

«Ол кызыгъанч компанияды», - дейди Кючменланы Мурат, Нальчикде тюкенини жангы топчаларын тохтамай ачып тургъан электроника индустрияда онюч жыллыкъ сынамлы болгъан эксперт. Жангы юлгюде не зарядный блок, не наушикле болмагъанлары жашны сейрсиндирмейди. Ол аны компания кесими клиенттерине артык кьайгырмагъаны, сансыз этгени бла аныгъатады.

Мурат кеси Samsung телефонланы сайлайды, аны бла бирге алычуларына багъаракъ модельлени сугъаргъа бир заманда да кюрешмейди. Сайлау бла болушургъа артык керек да болмайды, нек дегенде, жыл сан кьауумла башха-башха болгъанларына да кьарамагъанлай, кёбюсюнде алааны 18-40 жыллары толгъанладыла, адамла трендни излеп келедиле.

«Къыз жетеди да 11ро юлгюно сатып алады, кесими iPhone 8 телефонну а атасына неда анасына ётдореди, ол кезиуден ала да iPhone хуржун телефоннга юйренип, бирсиле бла хайырланмай башлайдыла. Apple компания кесими

операционный система-сын алай жарашдырады, аладан сора бирсиле бла хайырланып башлагъан кыйын кёрююрча, алай бла адамланы ол кьаууму башха компанияланыкы-ыланы осаллагъа санап кьоядыла, - деп халпарлайды Мурат. - Маркетинг жаны бла уа биз сетъ тюкөнледен иги да архта



кьалабыз. Ала кредит бергенлери бла алчыла болаладыла».

Бизни экспертибиз шарт белгиледи: «Ол заманы излемиди», - деп. Трендлени тегерегинде кьазуатла керексиз кызынуу болгъан оюмуну бла Мурат да толу келишеди, алай болмаса, ол кеси да iPhone жюрютор эди. Алай былайда мен кесим да эрттеден бери Apple-ге табынганладан болгъанымы белгилерге тийишлиди.

Арт бир ненча жылгъа Кьабарты-Малквар жангы даражагъа чыкыгъаны, бююнню кюннге келиширге итиннгенин эселемезча туйюлдо. Адамла энди, орусча айтханда, ширпотребни алыргъа соймегенлери да тюрленгенди: алгын инсан тюкенге кирип учузуракъ багъаланы сайлагъан эсе, энди аны башха оюму барды: «Качество ючюн тёлере тийишлиди».

Алай ненча эксперт бар эсе да, алай бир оюм да жерин табады. «Мени iPhone телефонлагъа соймеклимгиз узакъ 2008 жылда башланганды», - дейди Марзият. Телефон бизнесде онсегижыллыкъ тынама-

лары болгъан эр бла юй бийче Марзият эм Артур Кабалоевлени адамланы сайлауларын кеслерича аныгъатадыла. «Артур 2002 жылда башлагъанды бизнесибизни, мен а 2011 жылда «Евросетъе» ишге киргенме, анда кеп жылланы урунганма», - дейди ол. Марзиятны айтыууна кёре, алгын,

кьараргъа дегенча акылы келмегенмиди башгыкыбюсю? Тюкөнлени алай кёбюсю биринчи тёлёу берилмегенине, неда ол толукуллай берилмегенине ыразы болмайдыла, алай Марзият бла Артур а ол маркетинг амалны хайырланадыла, алычуларындан алгындан тёлёуно излемегенлей неда аны барысын да угъай бир кесегин алып.

Кесими юсюмден айтханда, хар жангы чыкыган юлгюно тегерегинде кьазуатла сабийликден бери баргъанына шагъатма: узакъ школ жыллада классха жангы iPhone бла келсем, тегерегимде кепле жыйылгъандыла, ол психологъи жаны бла кесин билдирмей кьоймагъанды, акылымда «цифралы белгича» болуп.

Не десек да, акылыбашкы энди бола келген заманда тенглеринги эс бурганлары, аланы арасында даражан бек маганалдыла. Былайда, башха соруну берлигим келди: «Акылыбашкыдан озсан а, башха затламы маганалы боладыла да?» - деп.

Сагъыш этсем а, кьуанама. Нек дегенде гаджетле не десек да ююрлерибизде ёмюрледен келген кыйматланы бир жанына тюрталмайдыла, жаланда аланы кесеклери ча болуп кьаладыла. Алгын телефонла жашауубузгъа кийирген тюрлениулени аныгъагъан кыйын эсе, бусагъатда аласыз жашау кыйын болгъанды.

2021 жыл келгенди, биз а цифралы технологияла айныган замалда бу жангычылыкъланы барысы бла да не этерге боллукъбуз? Сёзсюз, энди аласыз жашау этимазлыгыбызны толусунлай анылап, ыразы болуп хайырлангырга, алай хар затны созюрге, мардасын билип айырым этерге тийишлибиз.

эмда 183 минг сом багъасына тазир салырча 45 постановление жазылгъанды. Роспотребнадзорну Управлениясында быллай продукцияны розницада жаланда лицензия алып сатаргъа эркинлик берилген эсе саладыла. Къыздырычу ичгилени артыгы бла хайырланыу саулукъгъа бек уллу заран келтиргенин унутургъа жарамагъанды да чертип белгилейдиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат жазырагъанды.

Спорт



## Тиширыу футболну айныта

Битеухалк фронтну (ОНФ) активистлери тиширыу командаланы араларында футболдан эришуу кьурагъандыла. Турнир Нальчикде гуманитар-техника колледжде бардырылгъанды.

Командалагъа СУЗНУ 16-18-жыллыкъ окуучулары киргендиле. Ала профессионал спортчула болмагъанлыкъгъа, хар гол ючюн кьаты кюрешгендиле, жорукъланы бузмагъандыла. Алагъа баш судьялыкъны футболчу эм тренер Юрий Красножан этгенди, ол кызыланы оюналарына бийик багъа бичгенди.

Фронтну алчылары жаш адамланы регионда тиширыу футболчу айнытыугъа эслерин бурдуруу муратда турнирге белгиле спортчуланы бла тюренлени да чакътыргъандыла, ала-ны араларында «Спартак-Нальчик» клубну директору Аслан Машуков, Нальчикни администрациясыны физкультура, спорт эмда жаш тёлёуно ишлери бла

управлениясыны башчысыны орунбасары Ладин Апшев да болгъандыла. Сыйлы кьонакъла спортчулагъа жетишимле, саулукъ тежегендиле.

- Муратыбыз студентлени, окуучуланы араларында физкультура бла кюрешгенлени санын кёбейтюдю. Ала профессионал спортчула болмаса да, жарауу, саулукъ жашау бардырыуу турмушларына синдирирча этерге.

Аны ючюн асламысында любитель-спортчула бла иштейбиз. Бу эришууно уа тёрели халда эм башха-башха жыл сан кьауумлада ётдюруу умтулбуз, - деп билдиргенди проектин башламчыларындан бири Ярослав Галинский.

Ол бу турнирден сора башха вузлада да тиширыу футболдан эришуулени кьурагъа сейр ёсгенин айтханды.

КУЛЬЧАЛАНЫ  
Зульфиа.

Контроль

## Тутмакъланы эркинликлери бузулмагъанды

Кьабарты-Малкварны Жамауат палатасыны пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, республиканы Жамауат кьарау комиссиясы (ОНК) ишин башлагъанды. Аны келечилери регионда адамланы эркинликлери жаны бла уполномоченныйни аппараты бла 1-чи СИЗО-да болгъандыла.

76-чы номерли федерал законнга тийишлиликде ОНК-ны баш борчу тутмакъланда тургъан адамланы эркинликлерин сакълау. Анга кёре, комиссия алгъаракълада «финанс пирамиданы» кьураугъа кьошулгъанла бла тюбешгендиле. Ала 600-ден аслам адамдан алдау бла ахчаларын алгъандыла, аманлыкъчыланы кёбюсю 20-34-жыллыкъ тиширыуладыла, аладан бешисини 3-12-жыллыкъ гитче сабийлери бардыла.

Приёмну кезиуонде тутмакъла СИЗО-ну эм следствие органланы ишчилерине тарыгышулары болмагъаны ачыкъланганды. Жангыз да бири ол тургъан камерада сууукъ болгъанын билдиргенди. ОНК-чыла анда температурагъа кьарагъандыла, жылуу берген система бузукълукъсуз ишлегенин кёргендиле. Дагъыда бир амаллыкъчы ундурукъ кереклери жыртылгъанын айтханды, анга жабьуну олсагъатлай алышындыргъандыла.

Алай бла 1-чи СИЗО-да болумну тинтгенде, тутмакъла бла сёлешгендиле ала эркинликлери сакълангъанлары, законнга да бузукълукъла этилмегени тохташдырылгъанды.

ХАБИУЛЛАХЛАНЫ  
Зульфиа.

ТИНТИУЛЕ

## Жалгъан аракыы ичгенлени оналтысы ууланганды

Чагъырыны кьайсы тюрлюсю да адамгъа ууду, дейдиле Роспотребнадзорну КьМР-де Управлениясында. Ол ара нерва системагъа хата салады, психология эмда неврология аурула кьозгъайды, адамны ич органларын тапсыз ишлетеди.

Аны аз кесеге окъуна хаталыды, бютюнда сабийлеге, асламыракъ ичгенни уа иги да ууландырады. Ол кьаны тап жюрюрге кьоймайды, аны басымны кётюрюрге, бауруну, бюйрекленни аурутургъа да болады. Жалгъан аракыыны бир урталымы уа, бютюнда метил

спирт, ацетон эмда этиленгликоль кьошулуп этилген эсе, ёлтюрюрге окъуна боллукъду.

Ведомствода быллай продукцияны лабораторияда тинтгенлей турадыла. Былтыр ары 34 проба ашыргъандыла. Игиси - техника регламентлеге бузукълукъ этилген бири да ачыкъланмагъанды.

Отчёт кезиуде аракыыдан адамла ууланган оналты шарт тохташдырылгъанды. Ол санда бирёу ёлгенди. Чагъыр продукция сатылган жерледе бардырылгъан тинтиулени кезиуонде 81 бузукълукъ ачыкъланганды

эмда 183 минг сом багъасына тазир салырча 45 постановление жазылгъанды.

Роспотребнадзорну Управлениясында быллай продукцияны розницада жаланда лицензия алып сатаргъа эркинлик берилген эсе саладыла. Къыздырычу ичгилени артыгы бла хайырланыу саулукъгъа бек уллу заран келтиргенин унутургъа жарамагъанды да чертип белгилейдиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат жазырагъанды.

## Табийгат

Төгөрөкни жарыкъландыргъан,  
жылтыратхан къар

Жангы жылны аллында кѣп къар жаумагъанды. Болгъаны да терк эрип кетгенди. Алай озгъан ыйкыны ахырында кыбыла жанындан билмей тургъанлай уллу къар тюшдю. Таулада кѣбюсюнде ол жел бла бирге, тийрени тауушха алдырып, кесини эртте жырын созуп, сызгырып келип тургъанды. Бу жол а тынч, желсиз, борансыз жетди. Аны бла бирге уллулагъа жангы кыйгъыла къошду, сабийлени уа къуандырды.

Эрттенликте терен къар жауду. Аны бла да тынчаймай, бир-бирледе къаты бурчакъчыкъла агъа келип, бир кесек тохтагъан да эте, артда кыстау жабалакъ къар жаууп тебиреди. Экинчи кюн да, төгөрөкни къалын туман алып, жүк кѣрюнмей къалды. Ол чунгурланы, дуппурланы тюз этди, жолла тас болдула. Жаш терекле, аны ауурлугъун кѣтюралмай, тейри кылычха ушаш, биюгюлдюле.

Сууукъла тюшдюле, жунчутдула. Акълыкъ хар нени юсюн басып, къайда не зат тургъанын, болгъанын

билирге кыйынды. Эрттенликде уа, кеси этген заранланы башларын жабып, сени бла жарашыр умут этгенча, жумушакъ хапучукъла эски къарны юсюне тюше тебиредиле.

Ол къалай келген эсе да алай тохтады. Энди кюн да тийди, жылы болду. Таулагъа булутла жабышып тура эдиле да, ала да чачылдыла. Кѣк да булутладан эркинди. Тийрени жарыкъ алды. Къая башлары акъ бѣркле кийдиле. Къар жаугъаннга таула бютюнда бек ариу эм деменгили кѣрюнедиле.

Кюнню таякълары къаргъа тийгенлей, дуняаны битеу накъут-налмасын, акъ алтынын, зумрудун, инжисин, кызыл накъутун эм башха багъалы затланы тауланы башларындан къуйгъанча, тюрю-тюрюлю ариу бет алып, битеу тийрени жарытады. Төгөрөкде ол асыры жылтырагъандан, кѣзлеринги къаматады. Бу ариулукъну, тамшалыкыны хар кюнде да кѣрюр онг жокъду.

БЕККИЛАНЫ Омар.

## Себеплик

Мастер-классла,  
тренингле, жолугъуула

«Деловая Россия» Битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъарда бѣлюмю 18-30 жыллары толгъан кеслери бир иш башларгъа суйген жаш адамланы онююнчю Жаш тѣлю бизнес-школну курсларына ачарыкъды.

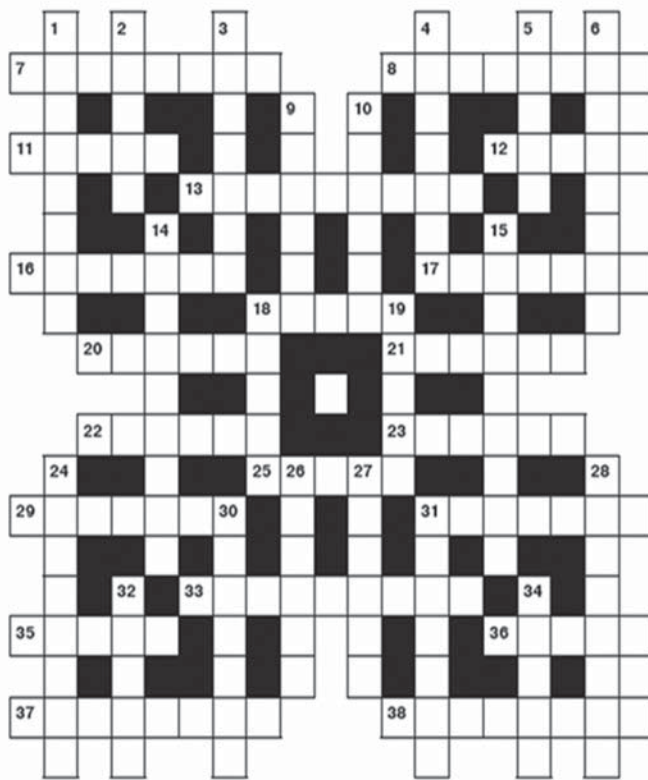
Аны хайры бла жаш адамла предпринимательлик усталыкъгъа, бизнес-проектле къуаргъа, карьера этерге, къыралдан болушлукъ алыргъа, сынамлы бизнес, тренера бла ишлерге юйренирикдиле, мастер-класслагъа тренинглеге, къатышырыкъдыла, республиканы министерстволарыны бла ведомстволарыны келечилери бла тю-

бешиулеге да къошулукъдула.

Выпускникле проектери ючюн грант алыргъа, белгили компаниялада сынамларын кючлерге, жетишимли урунургъа, бизнесменле бла танышыргъа, инвесторла байламлыкъ къуаргъа да онг табарыкъдыла. Окъургъа суйгенле 15 февральгъа дери электрон почта бла: [kbr@mail.ru](mailto:kbr@mail.ru), Ватсап бла +7 918 725 02 73 неда Инстаграмда @deloroskbr адрес бла заявка берирге керекдиле. Курсла 20 февральдан башлап эки айны солуу конледе хакъсыз бардырылыкъдыла.

Бизни корр.

## Сѣзбер



**ЭНИНЕ:** 7. Алай жиляннга айтадыла. 8. Юйге кирген жерде уа ишлеучю къанатлы. 11. Чурукъну ичинде тюбюне салыннган зат. 12. Ууакъ урлукъ себилиучю жер. 13. Эки ананы эмген бузоу. 16. Атагъа къарагъан. 17. Кѣзню къууандыргъан. 18. Адамны къарын тюбю. 20. Женгиз кийим. 21. Къолан тау. 22. Аппаларыбыз кийиучю кѣнчекни тюрюсю. 23. Эски таулу тиширчу ат. 25. Ашны суйдурген зат. 29. Мирзеу гюлтеле. 31. Алай этилген иш тап бармайды. 33. Кюмюше накъыш. 35. Ол тау жерледе тиллери бизге ушагъан халкъ жашайды. 36. Малгъа аш, суу беричюу узун агъач орун. 37.

Кийикни тюрюсю. 38. Бир болумну халын айтыу.

**ѲРЕСИНЕ:** 1. Ачыулану. 2. Буз тау. 3. Дуру тархан. 4. Айырма. 5. Бизни жаратхан. 6. Тѣлю бермеген бугъа. 9. Къуранны тили ѳз тили болгъан адам. 10. Кѣпню билген. 14. Бѣденеге алай да айтадыла. 15. Учуучю чычхан. 18. Искусствону тепсеу тюрюсю. 19. Поэтни чыгъармасы. 24. Тебиу. 26. Бурулган жер. 27. Жашауу келген тиширчюгъа, кѣп билген сабийге да айтадыла алай. 28. Тюрк къыралада уллу жыйылыу. 30. Эркин этиу. 31. Ачыуланып айланнган адам. 32. Керекли чек. 34. Кысхакъулакъ ит.

ГАЗЕТНИ 3-чю НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН  
СѢЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

**Энине:** 5. Марлау. 6. Аманат. 9. Марда. 10. Турма. 11. Арбаз. 12. Тахта. 16. Эмина. 18. Жангырыу. 19. Къарачакъ. 20. Къагъанакъ. 21. Ачыкълау. 22. Жакъчы. 25. Сууукъ. 30. Къаура. 31. Чыран. 32. Атам. 33. Таякчы. 34. Атаман.

**Ѳресине:** 1. Мандат. 2. Жууукъ. 3. Чалма. 4. Байрам. 7. Бала. 8. Саян. 13. Хуналыкъ. 14. Санаучу. 15. Чыканай. 17. Ийинану. 23. Алан. 24. Чарлакъ. 26. Уртлам. 27. Улан. 28. Тыпыр. 29. Макъам.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор  
АТТАЛАНЫ Жамал

**РЕДКОЛЛЕГИЯ:**  
ТЕКУЛАНЫ Хауа  
(баш редакторну орунбасары)  
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат,  
(баш редакторну орунбасары)  
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис  
(жууаплы секретарь),  
ТРАМЛАНЫ Зуухра,  
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,  
ТИКАЛАНЫ Фатима,  
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

## ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приемный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асдамлы информацияны эркинликлерин кюруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа «КЪМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издателство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графике кѣре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН  
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Кетенчиланы Зульфя, Кучукланы Сафият - жууаплы секретары орунбасарлары; Геляланы Валентина (1, 2, 3, 4-чю бетле), Бийчекчуланы Жаннет (9, 10, 11, 12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1179 экз. Заказ № 107  
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ  
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:



360000, Нальчик шахар,  
Ленин атлы проспект, 5  
электрон почтасы:  
[elbor\\_50@mail.ru](mailto:elbor_50@mail.ru)